

John Woo

I kult-kredse kendes John Woo som instruktøren, der skabte Hong Kong-actiongenren heroic bloodshed. I almindelighed kendes han nok mest som manden bag *Face/Off* og *Mission: Impossible 2*. Det var John Woo, der revolutionerede den amerikanske actionfilm - fra Hong Kong

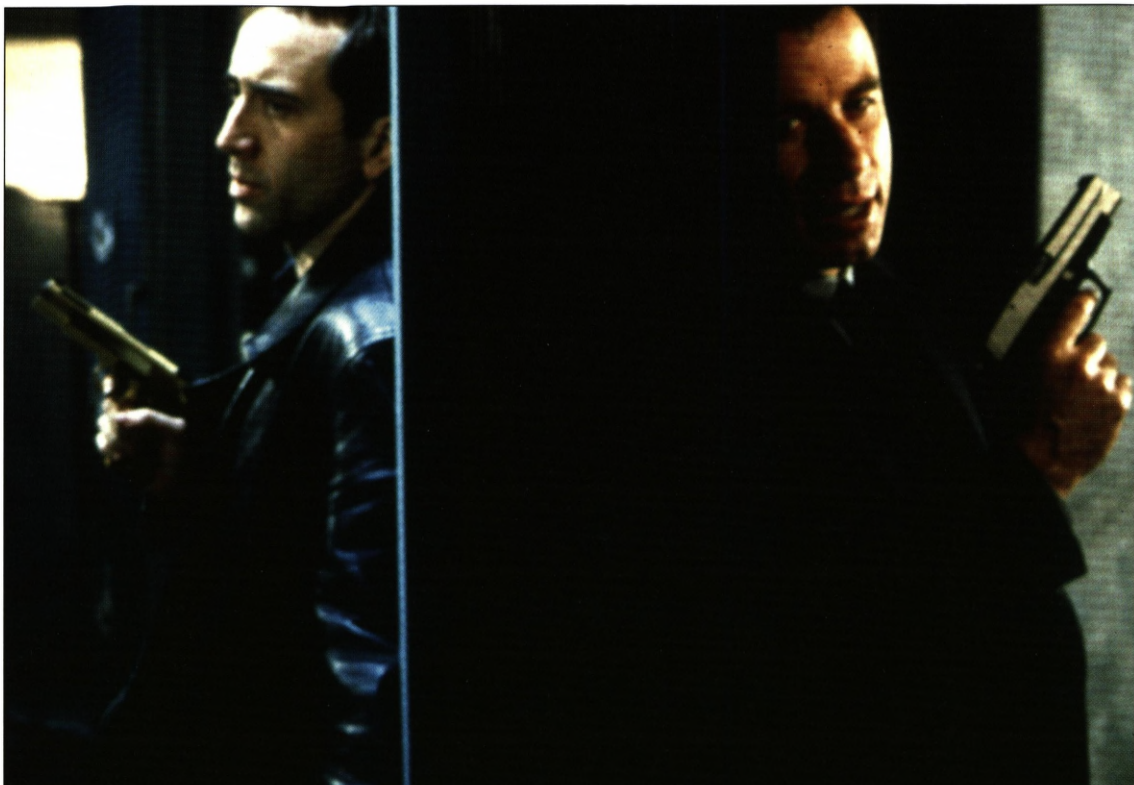
John Woo (Wu Yu-Sen, f. 1946) voksede op i Hong Kongs slum hvor han flere gange i en meget ung alder var vidne til bandeopgør med volsomheder og drab. Hans filmglade mor introducerede ham til en modvægt til deres barske virkelighed, da hun tog ham ind at se *The Wizard of Oz* (1939, *Trolldmanden fra Oz*), som blev den første i en lang række af amerikanske musicals og melodramaer, der fik en afgørende betydning for Woos beslutning om at blive filminstruktør og kom til at udgøre en tydelig løbende inspiration for ham. Senere opdagede den unge Woo bl.a. den franske nybølge, Antonioni, Peckinpah, Kurosawa, Kubrick og hans, i sidste ende måske største inspirationskilde, Jean-Pierre Melville.

Der var ingen filmskole i 1960'ernes Hong Kong og kronkoloniens filmproduktion var på det tidspunkt, iflg. Woo, generelt temmelig elendig. Så han begyndte at eksperimentere med 8mm og 16mm og fik fra 1969 en række små altnulig-jobs på forskellige filmproduktioner. Efter professionelle jobs som production assistant, script supervisor og endelig assistant director for Hong Kongs største martial arts-instruktør Chang Cheh, debuterede Woo selv som instruktør i 1972 med kung fu-filmen *Farewell, Buddy* (*Guo Ke*), der dog først blev udsendt nogle år senere i en omklippet version som *The*

Young Dragons (*Tie han rou qing*, 1975).

Efter endnu et par martial arts-film og en enkelt afstikker til den kantonesiske operafilm, instruerede Woo den første af de komedier, der for alvor skulle etablere hans navn i den kinesiske offentligheds bevidsthed, *Fa qian han* (1977, *Money Crazy*). Uheldigvis for Woo medførte filmens umådelige succes, at han i lang tid fremover stort set kun fik lov at instruere komedier som han, med enkelte undtagelser, ikke var videre interesseret i og samtidig ikke havde nogen videre kunstnerisk indflydelse på. Indtil 1986 haltede hans karriere voldsomt, selv om man i *Sunset Warriors/Heroes Shed No Tears* (*Ying shiong wei lei*, 1983/1987) kan spore mange af de særlige kendetegn Woo senere blev berømt for. Den bliver også generelt betragtet som den første af hans såkaldte heroic bloodshed-actionfilm. Milepælen *Ying huang bunsik* (1986, *A Better Tomorrow*) blev til efter at Woo, netop hjemvendt fra Taiwan hvor han havde lavet to komedier, blev tilbudt et job af sin instruktør/producer-ven Tsui Hark i dennes ny selskab, Film Workshop. Filmen blev en stor succes og medvirkede til, at resten af verden begyndte at skæve lidt mere til Hong Kong.

Heroiske blodsudgydelser. Det markante ved Woos heroic bloodshed-film fra og

Face/Off

med *A Better Tomorrow* er, at de blander den asiatiske gangsterfilmtradition (særligt de meget voldelige japanske Yakuza-film fra 1960'erne) med et væld af vestlige inspirationskilder. Fra peckinpah'ske slow motion-voldsorgier, melville'sk eksistentielistisk selvrefleksion, over langfrakket, cool spaghetti western-sensibilitet til nihilismen i 1970'ernes rå amerikanske gangsterfilm. Samtidig er filmene dyppet i den særligt sukkersøde form for melodrama, der nok er meget brugt i asiatisk film, men som også peger tilbage på Woos tidlige kærlighed til de amerikanske soapers, weepies og - ikke mindst - musicals fra især 1940'erne og 1950'erne. Woos cocktail intet mindre end revolutionerede Hong Kongs filmindustri, og tv-skuespilleren Chow Yun-Fat, der spillede *A Better*

Tomorrows hovedrolle, blev den nye superstjerne med et humoristisk glimt i øjet, en tændstik i mundvigen og en stor, rygende pistol i hver hånd.

Better Tomorrows. *A Better Tomorrow II* (*Ying huang bunsik II*, 1987) var endnu mere hæsblesende og action-fyldt end sin forgænger, men også væsentligt mere fragmenteret og usammenhængende, hvilket i nogen grad nok hang sammen med de store uoverensstemmelser, der opstod mellem Tsui Hark og John Woo under klipningen af filmen. Uoverensstemmelser, der siden skulle vise sig at blive fatale for venskabet mellem de to toneangivende instruktører. Endnu to film nåede de dog at samarbejde om før de brød helt med hinanden.

Først den hastigt sammenflickede *Just Heroes* (*Yi dan qun ying*, 1987) – der var en art opkog af Coppolas *The Godfather* – og dernæst filmen, der endeligt skulle etablere John Woos ry på verdensplan. Der er selvfølgelig tale om *The Killer* (*Die xue shuang xiong*, 1989), der med sine soapede og fuldstændig overgearede macho-excesser overgik stort set alle andre actionfilm verden endnu have set på det tidspunkt, selv Woos egne. Filmen, der af mange betragtes som Woos kunstneriske højdepunkt, var tilegnet Melville og Scorsese, og plottet var stærkt inspireret af både Melvilles *Le Samourai* (1967, *Ekspert i drab*) og Douglas Sirks *Magnificent Obsession* (1954, *Den store læge*).

Dernæst gik Tsui Hark selv i gang med at instruere prequel'en *A Better Tomorrow III* (*Ying huang bunsik III*, 1989), der foregår i Vietnam og var baseret på et - angiveligt stjålet - oplæg af Woo. Dette fik Woo til endeligt at bryde med sin samarbejdspartner, og han gav sig i kast med manuskriptet til sin egen Vietnamfilm, *Bullet in the Head* (*Die xue jie tou*, 1990), der skønt tydeligt inspireret af Ciminos *The Deer Hunter* (1979) er en dybt personlig og filosofisk meditation over venskab, grådighed og forræderi.

Den foreløbigt sidste film Woo lavede i Hong Kong er måske også en af hans mest kendte, og det skorter da heller ikke på de vanlige højeksplosive actionsekvenser i *Hard-Boiled* (*Lashou shentan*, 1991), der dog lidt svigter den tematiske dybde til fordel for de kinetiske kineserier. Den sidste halve time af filmen må være en af de mest overdrevne sekvenser i filmhistorien, i hvert fald hvad skyderier og eksplosioner angår, men det var måske også på tide, at Peckinpahs *The Wild Bunch* (1969, *Den vilde bande*) fik lidt kvalificeret modspil. **Det amerikanske gennembrud.** I starten

af 1990'erne flyttede John Woo til USA, hvor han indtil videre har instrueret fire spillefilm. De to første, *Hard Target* (1993) og *Broken Arrow* (1996), faldt ikke videre heldigt ud rent kunstnerisk, men publikumsmæssigt var især *Broken Arrow* en pæn succes. Først i 1997 fandt Woo kunstnerisk fodfæste med den toptunede *Face/Off*, der havde tungen lige i munden hvad troværdigheden angår, men samtidig var en så vellykket og charmerende amerikanisering af hans sædvanlige temaer, at den var svær ikke at blive forført af. Woo har f.eks. altid brugt venskabet mellem et bandemedlem og en politimand, der ligner hinanden mere end de kan løbe fra, som fast bestanddel i sin kontinuerlige cinematiske afsøgning af ridderlighed, venskab og gammeldags æresbegreber. I *Face/Off* eksternaliseres disse ligheder så Nicolas Cage (skurken Castor Troy) og John Travolta (helten Sean Archer) skifter ansigt (og personlighed) i de sidste to tredjedele af filmen. Forvirrende? Ikke spor, man er i sikre hænder hos Woo, hvor det allermest utroværdige altid gøres helt troværdigt. En anke kunne være, at filmen (som det ofte er blevet påpeget) kommer til at handle mere om to skuespillere, der spiller hinanden, end om to personer, der på hver sin side af loven respekterer hinanden. Eller, sagt på en anden måde, reflekterer hinanden; det gør de nemlig også, Cage/Travolta, helt bogstaveligt, da de står på hver sin side af et dobbeltsidet spejl med løftede pistoler og ser dødsfjenden i øjnene.

Over the Rainbow. Selv Woos sentimentale forestilling om livets evige cyklus bæres til sin mest smukke og kitschet melodramatiske konklusion i *Face/Off*. Filmen starter med, at Troy myrder Archers femårige søn, og den slutter med, at Archer

adopterer den nu afdøde Troys femårige søn - med sin kone og datters øjeblikkelige accept. For som alle i John Woos univers genkender de straks poetisk retfærdighed, når de ser den. Præcis ligesom alle vi, der dyrker John Woos melodramatiske univers, gør det. Og det er da umuligt ikke at overgive sig til en mand, der vover at iscenesætte den mest excessive, ballet-elegante og bloddryppende 'kugle-opera' i slow motion og til tonerne fra en lille uskyldig drengs hovedtelefoner, som

skåner hans små øren med den mest indelukrede version af "Somewhere Over the Rainbow", man endnu har hørt!

Sidenhen fulgte så kæmpehittet *Mission: Impossible II* (2000) med Tom Cruise, og senere i år kommer *Windtalkers* med Nicolas Cage, Peter Stormare og Christian Slater, så Woo er for alvor blevet en af de tunge drenge. Om det er godt nyt – og om Woo nogensinde finder sammen med Chow Yun-Fat igen – vil vise sig. Det bliver i hvert fald aldrig helt kedeligt, når strimlerne er signeret John Woo.

Kenneth T. de Lorenzi

Filmografi

(Hong Kong-film kun i udvalg)

- 1975 Tie han rou qing/The Young Dragons (opt. 1972 som Guo Ke/Farewell, Buddy)
- 1977 Fa qian han/Money Crazy
- 1978 Hao Xia/Last Hurrah for Chivalry
- 1986 Ying shiong wei lei/Heroes Shed No Tears (opt. 1983 som The Sunset Warrior)
- 1986 Ying huang bunsik/A Better Tomorrow
- 1987 Ying huang bunsik II/A Better Tomorrow II
- 1987 Yi dan qun ying/Just Heroes
- 1989 Die xue shuang xiong/The Killer
- 1990 Die xue jie tou/Bullet in the Head
- 1990 Zong sheng si hai/Once a Thief
- 1992 Lashou shentan/Hard-Boiled
- 1993 Hard Target
- 1996 Broken Arrow
- 1997 Face/Off
- 2000 Mission: Impossible 2
- 2001 Windtalkers